

Koulutuksen arviointisuunnitelma vuosille 2009–2011

Opetusministeriön julkaisuja 2008:38

Koulutuksen arviointisuunnitelma vuosille 2009–2011

Opetusministeriön julkaisuja 2008:38

Opetusministeriö • Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto • 2008

Undervisningsministeriet • Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen • 2008

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Teija Metsänperä

Kuva / Bild: Konstantinos Kokkinis, www.Rodeo.fi

Yliopistopaino / Universitetsstryckeriet, 2008

ISBN 978-952-485-589-1 (nid.)

ISBN 978-952-485-590-7 (PDF)

ISSN 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja / Undervisningsministeriets publikationer 2008:38

Opetusministeriö on tänään päättänyt koulutuksen arviointisuunnitelmasta vuosille 2009–2011. Ministeriön tavoitteena on lisätä koulutuksen ulkopuolisen arviointitoiminnan vaikuttavuutta, vakautta ja ennakoitavuutta.

Hallitusohjelman mukaan arviointitoimintaa kokonaisuudessaan selkiytetään. Sivistyspoliittinen ministerityöryhmä päätti koulutuksen ja korkeakoulujen arvioinnin kehittämistä koskevista linjauksista maaliskuussa 2008. Koulutuksen arviointisuunnitelma on laadittu näiden linjausten pohjalta. Osa ministerityöryhmän linjauksista edeltää säädösmuutoksia. Säädösmuutokset valmistellaan siten, että hallituksen esitykset voidaan antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2009.

Arviointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa vuonna 2010.

Helsingissä 20. päivänä lokakuuta 2008

Opetusministeri

Sari Sarkomaa

Suunnittelupäällikkö

Kirsi Kangaspunta

Sisältö

1	<u>Lähtökohdat</u>	5
2	<u>Arviointitoiminnan organisointi</u>	7
3	<u>Arvioinnin suuntaviivat</u>	8
	<i>Koulutuksen arviointi</i>	8
	<i>Korkeakoulutuksen arviointi</i>	10
4	<u>Rahoitus</u>	12
5	<u>Seuranta</u>	14

1 Lähtökohdat

Arviointisuunnitelma koskee sellaista koulutuksen ulkopuolista arviointia, johon kohdennetaan opetusministeriön pääluokasta rahoitusta tai jota toteutetaan opetusministeriön tulosohtajamissa organisaatioissa.

Arviointisuunnitelma on laadittu yhteistyössä Koulutuksen arviointineuvoston ja Korkeakoulujen arviointineuvoston sekä Opetushallituksen kanssa. Suunnitelmasta on neuvoteltu Suomen Kuntaliiton kanssa.

Arvioinnin keskeisenä tavoitteena on kehittää koulutusta ja tukea oppimista, varmistaa koulutuksen laatua sekä tuottaa koulutuksen paikallisessa, alueellisessa ja valtakunnallisessa kehittämistyössä ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä vertailussa tarvittavaa tietoa.

Perusopetusta, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, ammatillista aikuiskoulutusta, vapaata sivistystyötä ja taiteen perusopetusta koskevista laeista (628–633/1998) säädetään koulutuksen arvioinnista. Ulkopuolista arviointia varten on säännösten

mukaan opetusministeriön yhteydessä erillinen koulutuksen arviointineuvosto, joka organisoii arviointitoiminnan yliopistojen, Opetushallituksen ja muiden arviointiasiantuntijoiden verkostona. Koulutuksen arvioinnista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (150/2003) säädetään arvioinnin tavoitteista, arvioinnin toteuttamisen periaatteista, arviointia koskevasta työnjaosta ja yhteistyöstä sekä koulutuksen arviointineuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, jaostoista, kokouksista ja sihteeristöstä.

Korkeakoulujen arvioinnista säädetään yliopistolaissa (645/1997) ja ammattikorkeakoululaissa (351/2003). Säästösten mukaan opetusministeriön yhteydessä on korkeakoulujen arviointineuvosto. Korkeakoulujen arviointineuvostosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1320/1995) säädetään neuvoston tehtävistä, kokoonpanosta, jaostoista, kokouksista ja sihteeristöstä.

Lääninhallitusten peruspalvelujen arvioinnista säädetään lääninhallituslaissa (22/1997).

Valtioneuvosto¹ linjasi 5.12.2008 koulutuksen arvioinnin kehittämisestä seuraavasti:

- Koulutuksen ulkopuolista arviointitoimintaa koskevat ratkaisut ml. Opetushallituksen rooli koulutuksen arvioinnissa tehdään vuoden 2008 aikana.
- Koulutuksen ulkopuolisen arviointitoiminnan vaikuttavuutta, vakautta ja ennakoitavuutta lisätään. Opetusministeriö laatii määräajoin kansallisen arviointisuunnitelman.
- Koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin painopisteinä ovat koulutuksen vaikuttavuus, laatu, tehokkuus ja taloudellisuus. Erityisenä seurannan kohteena ovat kunta- ja palvelurakennemuutoksen vaikutukset.
- Aikuiskoulutuspolitiikan ja elinikäisen oppimisen edellytyksiä koskevaan arviointiin kehitetään yhteistyössä eri ministeriöiden ja intressijärjestöjen kanssa horisontaalisesti kattavia malleja.

Sivistyspoliittinen ministerityöryhmä teki koulutuksen ulkopuolista arviointia koskevat ratkaisut 28.3.2008. Sivistyspoliittisen ministerityöryhmän

linjaukset edellyttävät arviointia koskevan lain-säädännön tarkistamista. Sivistyspoliittisen ministerityöryhmän linjaukset koskevat muun muassa arviointineuvostojen sihteeristöjä ja niiden henkilöstöä, arviointitoiminnan työnjakoa sekä korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointia.

Korkeakoulujen arviointia koskevat säädösmuutokset toteutetaan yliopistolain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Yliopistolain kokonaisuudistusta koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle kevätsuntokauden alussa 2009 ja uuden yliopistolain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2009. Ammattikorkeakoululakiin tarvittavat muutokset tehdään samassa aikataulussa. Yliopistolain luonnoksessa yliopistojen velvollisuus sekä itsearviointiin että ulkopuoliseen arviointiin ja arvioinnin sisältö ja laajuus säilyisivät voimassaolevan yliopistolain mukaisina. Korkeakoulujen arviointineuvoston toimintaan tehtäisiin asetustasolla tarkistuksia, jotka koskevat mm. sihteeristön asemaa ja laadunvarmistusjärjestelmien auditointien maksullisuutta.

Koulutuksen arviointia koskevia säädösmuutoksia koskevat hallituksen esitykset annetaan eduskunnalle kevätsuntokaudella 2009.

¹ Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma vuosille 2007–2012, vn 5.12.2007

2 Arviointitoiminnan organisointi

Koulutuksen ulkopuolista arviointia varten opetusministeriö on asettanut koulutuksen ja korkeakoulujen arviointineuvostot. Nykyisten neuvostojen toimikaudet päättyvät vuoden 2009 lopussa.

Sivistyspoliittisen ministerityöryhmän linjausten mukaisesti korkeakoulujen arviointineuvoston sihteeristö toimii opetusministeriön yhteydessä Helsingissä ja koulutuksen arviointineuvoston sihteeristö toimii

Jyväskylässä. Opetusministeriö on sopinut Jyväskylän yliopiston kanssa arviointineuvoston sihteeristön sijoittamisesta Jyväskylän yliopiston yhteyteen 4.12.2007–31.12.2009.

Opetushallitus seuraa oppimistuloksia valtakunnallisilla seuranta-arvioinneilla. Opetushallituksen toimivaltaan ei kuulu muu arviointitoiminta.

3 Arvioinnin suuntaviivat

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin painopisteinä ovat koulutuksen vaikuttavuus, laatu, tehokkuus ja taloudellisuus.

Koulutuksen arviointineuvosto ja Korkeakoulujen arviointineuvosto määrittelevät toimikautensa alussa toimintansa strategiat ja yleiset suuntaviivat. Tämän lisäksi neuvostot laativat vuosittain työsuunnitelmat, jotka täsmentävät koulutuksen arviointisuunnitelmaa. Opetusministeriö keskustelee arvioinnin suuntaviivoista neuvostojen kanssa vuosittain. Arviointien toteutuksessa otetaan huomioon ruotsinkieleisen koulutuksen erityistarpeet.

Koulutuksen arviointi

Vuosina 2009–2011 toteutetaan seuraavat arvioinnit:

Koulutuksen ulkopuoliset arvioinnit

- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden toimivuuden arviointi (2008–2010)
- Esiopetuksen laadun arviointi (2010–2011)
- Taiteen perusopetuksen pedagogiikan ja opetussuunnitelman perusteiden toimivuuden arviointi (2010–2011)
- Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden toimivuuden arviointi (2009–2010)

- Lukiolaisten jatkokoulutusvalmiuksien arviointi (2010–2011)
- Ammattiosaamisen näytöt ja työssäoppimisen seuranta (2008–09)
- Ammatillisen koulutuksen opiskelijahuolto (2009)
- Työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän arviointi, ammatillinen aikuiskoulutus (2008–2009)
- Vapaan sivistystyön opettajien kelpoisuus, osaaminen ja työolot (2008–2009)

Opetusministeriö osallistuu lisäksi osarahoituksella Suomen kuntaliiton koordinoimaan Paras-arviointitutkimusohjelmaan (2009–2012). Ehdotus vapaan sivistystyön kehittämisohjelmaksi vuosille 2008–2012 valmistuu helmikuussa 2009. Samoin aikuiskoulutuksen kokonaisuudistuksen johtoryhmän pääehdotukset ovat käytettävissä alkuvuodesta 2009. Molemmissa uudistuksissa tähdätään toimeenpanon käynnistymiseen 2010 alusta. Arviointisuunnitelmaa varaudutaan täydentämään, kun em. uudistusten linjaukset ja toimenpiteet ovat konkretisoituneet.

Oppimistulosten seuranta-arvioinnit

- Matematiikan kuudennen vuosiluokan oppimistulosten arviointi (2008–2009, rahoitus myönnetty, tulossopimus 25.2.2008)

- B-ruotsin ja A-finskan päättövaiheen oppimistulosten arviointi (2008–2009, rahoitus myönnetty, tulossopimus 25.2.2008)
- Äidinkieli ja kirjallisuus (2009–2010)
- Taide- ja taitoaineiden oppimistulokset (2009–2010)
- Perusopetuksen aihekokonaisuudet (2009–2011)
- Matemaattis-luonnontieteellisten oppiaineiden oppimistulokset (2010–2011)
- Yhteiskunnalliset oppiaineet (2010–2011)
- Vieraiden kielten oppimistulosten arviointi (2011–2012)
- Ammatillisen koulutuksen oppimistulokset
 - sosiaali- ja terveysalan pt (2007–2009)
 - hotelli- ja ravintola-alan pt (2007–2009)
 - kone- ja metallialan pt (2007–2009)
 - logistiikan pt (2007–2009)
 - rakennusalan pt (2008–2010)
 - metsäalan pt (2008–2010)
 - maatalousalan pt (2009–2011)
 - hiusalan pt (2009–2011)
 - sähkö- ja automaatiotekniikan pt (2009–2011)

Helsingin yliopiston arviointikeskus kehittää yhdessä Opetushallituksen kanssa vuosina 2009–2010 oppimaan oppimisen arviointia varten perusopetuksen 3. vuosiluokan testiversion, johon sisällytetään oppijan minäkuvaa ja oppimisvaikeuksien varhaista toteamista varten osioita. Testiä hyväksikäyttäen arviointikeskus tekee oppimaan oppimisen arvioinnin sellaiselle kohdejoukolle, että sitä voidaan käyttää ankkurina eri oppiaineiden seuranta-arvioinneissa.

Lääninhallitusten peruspalvelujen arviointi

Lääninhallitusten peruspalvelujen arviointikohteena ovat

- Koulutuksen alueellinen saavutettavuus (2008 ja 2009)
- Perusopetuksen jälkeinen välitön sijoittuminen koulutukseen (2008 ja 2009)

Kansainväliset hankkeet

Suomi osallistuu OECD:n Pisa tutkimushankkeeseen (The Programme for International Student Assessment). Tutkimuksen hallinnoinnista ja rahoituksesta vastaa opetusministeriö.

Suomi osallistuu IEA:n (The International Association for the Evaluation of Educational Achievement) ICCS 2009 (kansalaistaidot), TIMMS 2011 (matematiikka ja luonnontiede) ja PIRLS 2011 (lukutaito) tutkimuksiin. Tutkimuksien toteuttamisesta vastaa Jyväskylän yliopiston Koulutuksen Tutkimuslaitos IEA:n kansallisena toimielimenä ja rahoittamisesta vastaa opetusministeriö.

Suomi osallistuu EU:n Learning to Learn (Oppimaan oppiminen) indikaattorin kehittämiseen ja arviointitutkimukseen. Hankkeen toteuttaa Helsingin yliopiston Koulutuksen Arviointikeskus. Hankkeen rahoituksesta vastaa opetusministeriö.

Suomi osallistuu OECD:n PIAAC-ohjelmaan (Programme for the International Assessment of Adult Competences) PIACC (2009–2013). Suomi osallistuu funktionaalisen lukutaidon peruskomponenttien hallintaa -osiota lukuun ottamatta kaikkiin tutkimuksen osioihin. Rahoituksesta vastaavat opetusministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö.

Korkeakoulutuksen arviointi

Arviointien pääpaino on korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditoinneilla. Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi kaikki korkeakoulut vuoden 2011 loppuun mennessä. Auditointi kohdistuu

korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän kokonaisuuteen ja korkeakoulun perustehtävien laadunvarmistukseen.

Laadunvarmistusjärjestelmän ulkopuolinen arviointi siirtyy ensimmäisen kaikille korkeakouluille maksuttoman arviointikierroksen jälkeen korkeakoulun itsensä maksettavaksi. Korkeakoulu voi tilata maksullisen arvioinnin joko Korkeakoulujen arviointineuvostolta tai muulta luotettavalta arviointitoimijalta. Vapautuvilla voimavaroilla vahvistetaan muuta Korkeakoulujen arviointineuvoston toteuttamaa korkeakoulujen toiminnan ja vaikuttavuuden arviointia.

Auditointien lisäksi Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa koulutuksen laatuyksikkö-arviointeja sekä koulutusala- ja teema-arviointeja. Koulutuksen laatuyksiköt valitaan vuonna 2010 alkavalle sopimuskaudelle.

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa tutkintorakenneuudistuksen arvioinnin vuonna 2010.

Suomen Akatemia tekee korkeakoulujen tutkimustoimintaa koskevia arviointeja. Korkeakoulujen arviointineuvosto tiivistää yhteistyötä Suomen Akatemian kanssa ennakoitavuuden lisäämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Kansainväliset hankkeet

Suomi osallistuu OECD:n käynnistämään korkeakouluopiskelijoiden osaamista mittaavan tutkimushankkeen pilottivaiheeseen. Feasibility Study for the International Assessment of Higher Education Learning Outcomes (AHELO) -hanke toteutetaan vuosina 2008–2010.

Korkeakoulujen arviointineuvoston ulkoinen arviointi

Opetusministeriö teettää Korkeakoulujen arviointineuvostoa koskevan ulkoisen arvioinnin ENQA-jäsenyyshakemuksen uusimista ja Eurooppalaiseen arviointitoimijoiden rekisteriin (EQAR) hakemista varten vuonna 2009.

4 Rahoitus

Arviointitoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta parannetaan. Opetusministeriön hallinnonalan pääluokkaan lukuun 29.01 perustetaan uusi momentti arviointitoimintaa varten

vuoden 2010 valtion talousarviossa. Momentille kootaan sihteeristöjen toimintamenomäärärahat ja arviointitoiminnan määrärahat.

Arviointitoimintaa varaudutaan rahoittamaan vuosina 2008–2011 seuraavasti:

	2008	2009	2010	2011
Arviointineuvostojen sihteeristöt				
Koulutuksen arviointineuvosto	660 000	660 000	660 000	660 000
Korkeakoulujen arviointineuvosto (toimintamenorahoituksen osalta)	266 000	276 000	276 000	276 000
Arviointitoiminta				
Koulutuksen arviointi				
<i>yleissivistävä koulutus</i>	105 000 ²	105 100	165 000	60 000
<i>ammattillinen koulutus</i>	120 000	145 000	70 000	70 000
<i>aikuiskoulutus</i>	75 000	75 000		
Korkeakoulujen arviointi	980 000	980 000	980 000	980 000
Oppimistulosten valtakunnalliset seuranta-arvioinnit				
<i>yleissivistävä koulutus</i>		141 000	191 000	116 000
<i>ammattillinen koulutus</i>	70 000	100 000	100 000	
Muut arvioinnit				
PARAS-arviointitutkimus	40 000	40 000	40 000	40 000

2 Määrärahasta asetettu lukiopedagogiikan arviointiin 85 000 vuonna 2008

5 Seuranta

Arviointisuunnitelman toteutumista seurataan opetusministeriön ja arviointineuvostojen vuosittaisten keskustelujen ja opetusministeriön ja Opetushallituksen tulossopimusneuvottelujen yhteydessä.

Arviointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa vuonna 2010.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Julkaisumyynti / Bokförsäljning

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet

PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)

00014 Helsingin Yliopisto / Helsingfors Universitet

puhelin / telefon (09) 7010 2363

faksi / fax (09) 7010 2374

books@yopaino.helsinki.fi

www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN 978-952-485-589-1 (nid.)

ISBN 978-952-485-590-7 (PDF)

ISSN 1458-8110

Helsinki 2008